

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
+ frc. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XVII.****Blaj, 29 Iunie 1907.****Numărul 25.****Invitare de abonament.**

P. T. Domni cetitori și abonenți sunt rugați, să binevoiască a-și renoi abonamentul.

De asemenea rugăm și pe abonenții, ce sunt în restanță cu prețul foaiei atât de pe anul acesta, cât și de pe ani trecuți, să binevoiască a ni-l trimite, căci foaia suferă lipse mari, neputându-și acoperi trebuințele sale și datoririile față de tipografie.

Spre scopul acesta alăturăm la numărul de față câte-o asigunațiune postală.

ADMINISTRAȚIUNEA.**Inchierarea anului școlastic.**

Una după alta se închid porțile institutelor noastre de învățământ, trimițând la vetrile părintești pe tinerii, cari 10 luni au șezut pe băncile școlii, spre a-și adăpa setea de învățatură, ași înmulți cunoștințele și ași împodobi sufletele cu virtuțile și pildele mărețe, pe cari le întâlnesc în istoria lumii.

Și mulți din sutele de elevi, cari părăsesc acest oraș al școlilor, poate nu vor mai revedea aceste zidiri, între pereții cărora au răsunat glasurile obosite ale sânguincioșilor profesori și în cari s'au perândat mare parte din inteligența noastră. Mulți dintre acești elevi părăsind Blajul, pășesc în viața publică ca conducători ai poporului. Cătră aceștia, cari nu vor mai reveni la aceste institute, se îndreaptă scrisul nostru; acelora, cari trecând pragul școlii, pășesc în viață, vrem să le adresăm câteva șire.

Tuturor le punem la inimă neștearsa amintire de Blaj. Dela toți, cei cari au petrecut și numai câțiva

ani la aceste școale, cerem să nu-și uite de jertfele mari și neprețuite azi, pe cari întemeietorii acestor institute le-au făcut la înființarea lor și pe cari vrednicii lor urmași le continuă până azi. Dorim, ca nici unul să nu-și uite de trudiții dascăli, cari trăind totdeauna în lipse și neajunse, fără o vorbă de bine și incurajare adese, și-au făcut datorința, de dimineața până seara, povățuind și învățând fii neamului nostru la dragostea limbei, la sfințenia legii și alipirea de pământul scump al patriei.

În special, ceice vor să fie în scurtă vreme părinții sufletești ori învățătorii satelor, trebuie să grijască cu neadurmită priveghiere ca flacăra sfântă, ce s'a aprins aci în sufletele lor, să ardă și mai departe tot așa de curată și plină de puteri.

Și pentru unii și pentru alții vremile se vor face din zi în zi mai grele, și dacă lumina care trebuie să strălucească în inimile lor va fi slabă și fără putere, curând se va stânge la suflarea celui mai neînsemnat vântuleț.

În zădar ne trudim cu toții: și azi ca în totdeauna, nu putem fi fără idealism; durere numai, că acest frumos sentiment îl întâlnim numai la cei săraci și neînsemnați. Lumea realistă de azi, care nu caută decât materia, decât banul, începe aș uita cu totul aproape, de cei ce trăiesc în mizerie, cari în vreme ce înșiși se luptă cu nevoile, pe alții cearcă să-i ridice deasupra lor.

Colecta pentru gimnaziul dela Brad, e o viuă dovadă, că românii de pretutindena sunt una, când e vorba să și ajute instituțiunile culturale lipsite. Va veni vremea și e aproape, când va fi vorba de primejdia, de marea primejdie, ce va amenința toate școalele noastre, toate institutele nostre culturale. Atunci e al vostru rândul, preoți și învățători să fiți cumiști și fie-

care la locul său. Nu însă singuri, ci cu poporul întreg după voi!

Incepeți deci de acum, de când trăiesc încă în voi clipitele plăcute petrecute la școală; de acum, de când nu sunt stinse din mintea voastră chipurile dascălilor vostri iubiți, de acum începeți a asvârli în jur de voi sămânța dragostei de școală, de învățatură, de înaintare. Indemnați din toate puterile voastre pe toți, să nu-și uite, că a trecut de mult vremea neștiinții și nepăsării. Azi, dacă nu plutești înainte, vine valul și te plesnește și te răstoarnă. Azi, fiecare nizuește înainte, mereu înainte, spre bine, și fericire și liniște. Cel ce stă locului e doborât și cutropit de povoiul, celor ce vin în urmă. Dacă neamul românesc vrea să fie și să trăiască, nu ca în trecut, ci mai bine, mai fericit, e de datorința voastră, să deșteptați în sufletul lui dorul de înaintare. Și voi, cari reintoarceți la vatra părintească cu frumoasele și feliuritele cunoștinți dela școală, voue mai bine, ca ori cui, vă revine titlul de glorie, de a fi povățuitorii poporului spre bine.

Nu uitați de toate binefacerile, de cari ați fost făcuți părtași pe vremea petrecerii la aceste școale. Nu uitați de cei mari Arhieri și mari binefăcători ai bisericii și neamului nostru, cari au îndurat lipse, mizerii și neajunse, ca se ve poată ridică noue institute de învățământ, internate și seminarii, se ve deie pâne și stipendii, se ve ușureze câștigarea învățaturii. Nu-i uitați, și cinstiți totdeauna amintirea lor, dând și voi cu drag din prisosul vostru după pilda lor.

Și când vechii vostri dascăli, vor află de mănoasele voastre lucrări, când vor vedea cum rodește sămânța, ce ei au pus în inimile voastre, vor tresări de bucurie, și vor fi îndestuliți și împăcați cu soarta.

Clerici și pedagogi, cari ați sfârșit cu școala, nu uitați nici pe o clipă că ați cules cunoștințele voastre în preajma Câmpului libertății, și nu uitați că libertatea nu mai prin învățatură se poate ajunge!

Imunitatea deputatului A. Vaida. Luni și-a ținut ședința comisia de imunitate în care s'a ocupat cu chestia deputatului Vaida. Comisia a ascultat pe următorii deputați pe cari Dr. Maniu i-a acuzat cu violarea imunității dep. Vaida: Iusth, președintele dietei, Leszkay quaestor, deputații Szentiványi, Horváth, J. Hentaller și Markos. Unii dintre acuzați n'au avut curajul să se prezinte. Ca martori au fost chemați Dnii: Maniu, Suci, Vlad, Mihali și Bredicean.

Acuzații afară de Hentaller, au declarat unisono, că nici prin gând nu le-a trecut ca să vatem pe deputatul Vaida, ci au voit numai să formeze o gardă în jurul Dlui Vaida, ca astfel mai sigur se poată părăsi sala de ședințe. Mai caracteristică este însă declarația lui Justh, care recunoaște că după depărtarea Dlui Vaida a zis: „*Bine că s'a întâmplat așa!*“ dar cuvintele aceste au să se esplice în înțelesul, „că bine a fost că Vaida n'a fost bătut,“ iar nu ca aprobare a faptei ce s'a întâmplat.

Dep. Hentaller recunoaște că a fost foarte iritat de cutezanța lui Vaida de a veni în dietă. N'a ajuns în apropierea lui Vaida, ceea ce regretă, căci în cazul acesta, s'ar fi folosit din toate răspunerile și cu toate mijloacele să deie afară pe Vaida. Nu se dă înapoi în fața acuzei, ce i-se aduce, și dacă a vătămat dreptul de imunitate a deputatului Vaida, va răspunde pentru aceasta.

Martorii români au declarat că unii dintre deputații independenți au constrâns pe Vaida cu puterea brachială să iasă din parlament. Dep. Mihali a declarat între altele, că nu s'a cugetat la eventualitatea, ca venirea în sala de ședințe a dep. Vaida să producă o astfel de revoaltă. Din convorbirea ce a avut-o cu Wekerle, când i-a anunțat acestuia decizia clubului, ca Vaida să iee parte la ședințe, a dedus, că lui Vaida nu i-se va întâmpla nimica. Wekerle îi declarase că Vaida are dreptul să vină la ședințe, fără ac fi bine să-și amâne venirea pe mai târziu. Aceasta declarație, a zis Mihályi, a conziderat-o de o observare privată.

Comisiunea, după ce unii dintre deputații acuzați nu s'au prezentat, nu și-a terminat cercetarea.

Fasiunile deputaților acuzați corăspund întru toate caracterului lor. Eră natural, ca acești eroi de tufă, acești necinstitori ai legilor să cerce a se scoate de sub răspunderea ce cade asupra lor.

E interesantă observarea ce și-o face la fasiunile deputaților eroi foaia ungurească „Az Ujság.“

„Ciudat fenomen. Când l'au scos pe Vaida, toți s'au grăbit să se anunțe: și eu, și eu! Acuma, când s'a pornit ancheta, iasă la iveală, că nime nu l'a scos din Cameră. Dimpotrivă toți purtau grija ca nu cumva să-l insulte alții. Și fiindcă nime nu l'a scos, rezultatul anchetei va fi, că nici n'a fost dat afară. Se va constata dară, că Dl Vaida a ieșit din cameră, și toată compania l'a îndemnat să rămână și s'a îngrijit să nu-și dea dl Vaida însuș palme... Aceasta e adevărata vitejie! S'a săvârșit ceva în fața parlamentului întreg și lucrul acesta nu s'a întâmplat, fiindcă eroii trebuie să răspundă pentru faptele lor.“

Conflictul croat. Relațiunile de prietenie dintre magiari și croați s'au stricat trecând într'un stadiu foarte acut. Prietenia aceasta căutată de magiari din nevoie a fost pusă la cale de vestitul Polonyi în toamna anului 1905. Atunci ungnrii erau strămtorați rău și aveau lipsă de prietenia Croaților — azi însă „ajunși în șea“ uită de zilele și de ceea ce au promis.

Pragmatica căilor ferate croate a lui Kossuth e o dovadă, cum nu se poate mai eclatantă, de simțul brutal cum ungnrii știu să respecte drepturile altor neamuri concuitoare.

Croații, loviți în simțul lor de oameni cinstiți, se opun cu îndârjire proiectului de lege referitor la căile ferate din Croația, în care își văd amenințate drepturile lor. Ședințele camerei, în decursul cărora s'a discutat asupra acestei legi, au fost foarte agitate. Deputații croați au făcut cea mai strajnică opoziție guvernului ca să nu devină lege acest proiect — și orice încercare de a-i împacă a fost zădarnică.

Banul Croației, Teodor Pejacevich, încă a încercat să liniștească spiritele, dar fără succes. Croații sunt firm decisi a nu concede nimic din pretenziunile lor. Să spune, că banul ar fi declarat lui Wekerle, că dacă nu va încetă obstrucția croată și nu să vor schimba împrejurările el își va da dimisia. Deputații croați au adus la cunoștința banului, că ei nu pot cedă nimic. În urma acesteia banul a plecat la Viena să-și deie dimisia.

Conflictul ungaro-croat e dară la o nouă întorsătură.

În cazul când dieta croată va fi dizolvată, radicalilor croați li se deschide perspectiva ca sub presiunea acestui conflict să aducă în dietă o majoritate a Starcevicianilor. Aceștia vor pretinde apoi ca Croației să-i se

FOIȚĂ.

Cari sunt cauzele lătirii socialismului, și noi preoții cum trebuie să ne luptăm în contra aceloră?

Disertațiune ținută în adunarea tractului protopopesc de Holod în Mociar de Ioan Papp protopop.

Sunt deja 2—3 ani trecuți, decând și ținutul nostru era infectat de otrava socialismului așa zis democrat, — prin urmare ușor pot fi banuit că am căzut în păcatul anachronismului, când, nefindu-mi dată tema în adunarea tractuală din anul trecut, mi-am ales-o eu aceasta după buna mea chibzuială.

Cauza alegerii temei de sus este, că după a mea părere: *fica n'a murit, ci numai doarme.* Curentul socialist la aparință se vede că ar fi încetat în ținutul nostru, însă cei ce suntem în mai imediata atingere cu masa poporului, foarte adeseori ne putem convinge, că veninul ce s'a absorbit, ideile, tendințele socialiste de atunci au prins rădăcini cu mult mai adânci decum s'ar fi putut cugeta. Stările politice prezente însă a silit socialismul a se da în retragere pe un timp anumit, a ținea un armistițiu, numai că acuși după limpezirea treburilor incurcate din țară, să poată erumpe cu mai mare forță, cu mai mare furoare.

Având aceasta convingere — deee bunul Dumnezeu să fie greșită — am aflat de actual a diserta despre socialism și despre datorințele ce ni-se impun față de acest curent bolnăvicios, dar totodată și modern.

Cadrul unei disertațiuni însă nu m'a lăsat a mă estinde mai pre larg, pe lângă ceea am ținut cont și de scurtțimea timpului în care o adunare tractuală preotească are de a pertracta și discuta, mai ales în ăst an, mai multe obiecte de interes comun.

* * *

Până ce cutareva curent științific rămâne pe terenul teoriei, — e destul dacă se ocupă cu el știința, — îndată-ce însă se nizește a se mișca, a da semne de viață, a aprinde rădăcini și a umplea societatea omenească cu ideile și principiile sale, — biserica și statul ca factorii principali ai societății omenești, au a se pronunța pro sau contra, dupăcum le află acele de folositoare sau primejdioase pentru societatea omenească. Și aceasta trebuie să o facă mai vârtos față de ideile și curentele socialiste, pentru că aceste sunt sisteme științifice de acele, cari au de scop străformarea societății omenești.

Scopul principal a sistemelor și mișcărilor socialiste este fericirea materială cât se poate mai perfectă a omenimei în genere și a individului în specie. Prin urmare în genere zis, nu sunt aceste idei nouă, — s'au manifestat, s'au propagat și s'au aplicat

aceste decând numai există societatea omenească, în deosebite moduri și cu deosebite rezultate.

Lucru firesc, că acele idei și principii sunt mai perfecte, cari pot asigura mai bine scopul, fericirea cât se poate mai mare a societății omenești și a individului, cari cunosc mai fundamental natura omului, menirea, cugetele, nizuințele, slăbiciunile și virtuțile aceluia. Cine a putut să fie dar în înțelesul cel mai nobil sociologul cel mai de frunte dacă nu însuși Domnul Nostru Isus Hristos, Răscumpărătorul lumii?

Religiunea și biserica întemeiată de El este cea mai perfectă știință și organizare a societății omenești, pentru că învață omenimea și o face capace atât spre vecinica, cât și spre vremelnica fericire. Sunt și acum socialiști creștini, cari stau pe baza principiilor creștinești, pe aceștia firește cu bucurie li salutăm, ne identificăm cu ei, și după trebuință li ajutorăm în tendințele și ajungerea scopului lor. Dar durere, nu aceștia, ci alt soi de socialiști, așa numiți democrați internaționali s'au vărât și printre poporul nostru din diferite părți și au început a se organiza și a-și lăți ideile lor printre poporul sărac și rămas înapoi în cultură. În contra acestora are preoțimea noastră a se luptă din toate puterile și cu toate mijloacele posibile și iertate, pentru că învățăturile și principiile acestora nu numai că sunt distrugătoare pentru societatea ome-

recunoască față de Ungaria aceeași pozițiune pe care o are aceasta față de Austria. — Iar dacă nu va fi disolvată dieta Croației, deputații vor continua cu toată energia obstrucțiunea în dietă folosindu-se și de obstrucțiunea tehnică — și în fața acestei obstrucții guvernul magiar va trebui să stea nepuțincios.

În amândouă cazurile poziția guvernului magiar e foarte sdruncinată.

În Croația dimisia banului n'a produs nici o emoție mai adâncă. Amenințările guvernului ungar că va disolva dieta croată nu sperie pe nimeni, fiindcă cei cari cunosc stările din Croația știu că la o nouă alegere radicalii vor învinge complet.

În locul banului Pejacevics a fost denumit Rakodczay — o persoană de tot urgisită în Croația. — Aceasta denumire a iritat și mai mult spiritele și e teamă că populația va ataca edificiile publice.

Drept răspuns la aceasta alegere, deputații croați au proclamat cea mai inversunată luptă, cea mai hotărâtă opoziție parlamentară.

De la congresul Ligei. Duminică trecută s'a ținut la București congresul anual al Ligei pentru unitatea culturală a Românilor. După rapoartele ziarelor de dincolo, interesul arătat față de acest congres, a fost nelăsămnat, de abia s'au adunat la o sută persoane. Congresul a fost prezidat de generalul Budișteanu. Din raportul secretarului Florescu, se constată, că liga a părăsit manifestațiile sgomotease din trecut, cari prin caracterul lor politic stricau mai mult fraților de peste hotară. Se vorbește și de răscoalele țărănești și se emite părerea, că și pe acest teren Liga ar fi chemată să lucreze.

La propunerea dlui inginer Oct. Pop se primește, ca congresele anuale să fie ținute an de an prin diferitele orașe din provincie, cum se face aceasta la Asociațiunea noastră.

Mai propune dna Smara, să se ridice în București o copie a columnei lui Traian din Roma. Ideea aceasta s'a mai discutat în ziarele de dincolo de mult încă, dar fără rezultat. Ar fi ceva înbucurător dacă i-ar fi dat Ligei putința să o execute.

Fondul ligei, după rapoartele censozilor, de abia trece cu ceva peste 70 mii lei.

În sfârșit s'a completat comitetul central, alegându-se între alții prof. Iorga și prințul Basarab-Brancovan. Să sperăm, că prin aceasta prenoire, puterile Ligei vor crește și ea va putea lucra cu încredințat spor pentru unitatea culturală a Românilor, unitate, care va fi un metăgăduit progres în viața noastră culturală.

REVISTE.

Austria. Marți în 25 Iunie n. c. s'a constituit camera nouă. Președinte a fost ales Dr. Richard Weiskirchner, viceprezidenți Zacek și Pernesdorfer, între notarii camerei e și Românul Simionovici. Noul președinte e în vrâsta cea mai frumoasă, are 46 ani. E fruntaș în partidul creștin-social. A fost ales cu voturile tuturor deputaților afară de voturile social-democraților și a unor liberali. Acesta e cel dintâi președinte ales din partidul creștin-social. În vorbirea de mulțumită

Drul Weiskirchner zice între altele: „Credința mea față de poporul german al cărui fiu sunt, nu mă va împedea să fiu drept față de cealaltă națiune din patrie“. Noule parlament își arată tot mai tare puterea de viață, nu e moart nici amorsat ca înaintașul lui. La el se uită cu drag toate popoarele, delă el își așteaptă mântuirea popoarele din Austria, numai un astfel de parlament, ales din voia poporului e în stare să salveze țara noastră!

Deputații Români și Italiani s'au aliat în o „uniune latină“, ca să se poată validă mai bine, și să poată ocupa loc în comisiuni.

✶ **România.** În una din ședințele parlamentului român, dlul Iorga a adresat dlui ministru de interne mai multe interpelări, între cari una în chestia revoltelor țărănești și a amnestiei. A răspuns dl Brătianu. Însemnă câteva șire: „Este însă un punct asupra căruia suntem fără rezerve de acord cu toții și în Parlament și în afară: este necesitatea ca starea țărâșimei să nu mai dăinuască cum este, (Aplauze mult prelungite) este conștiința clară că așezămintele acestui stat și că viitorul acestui neam nu vor fi trainic și temeinic așezate decât atunci, când cu inima întreagă, întreaga masă a țărâșimei conștientă și mulțumită va participa la viața

mească și pentru stat, și așa primejduesc încă și fericirea vremelnică, pământească, ci ca unele cari sunt pătrunse numai și singur de principii materialiste, — sunt contrare religiunii și fericirii vecinice.

Însă ca să putem lupta în contra lor cu succes, avem trebuință a cunoaște din fundament esența, baza științifică, principiile și scopurile acestui socialism distrugător; avem trebuință mai departe a cunoaște și cauzele, cari au conlucrat și au ajutorat estinderea lui. După aflarea diagnozei corecte, vom ști statori și medicina, care mai vârtos noi preoții trebuie să o aplicăm.

Trecând cu vederea mai multele specii de socialism, în genere voiesc a vorbi și a aduce în relief social-democratismul lui Carol Marx, care mai cu deadinsul cutremură baza societății și a statelor europene, și care și pe la noi mai cu seamă ocupă teren.

Fericirea materială cât se poate de mare a societății omenești și special a individului este scopul sistemului socialist.

Așa dară nu țintește la fericirea intelectuală și morală, cu atât mai puțin la fericirea vecinică. Sufletul e o ficțiune, tocmai așa și religiunea, care de sine va încetă de a mai fi, dacă societatea omenească se va organiza după principiile socialismului, — și până atunci este de a se privi cel mult de un lucru privat. De putere de stat încă nu este lipsă în organizațiunea ei de azi, și ea de sine va încetă, căci toată omeneșea are

să se străformeze într'o mare societate socialistă exclusiv pe bază economică. În aceasta societate puterea de stat unica datorință va avea, ca prin organele sale să reguleze productul, să determine mărimea aceluia conform pretenziunilor tuturor, — să împartă între cetățeni cualitatea și cantitatea muncii, să supravegheze decurgerea ei și să împartă egal fructul aceleia. Fructul muncii așa împărțit a-l avea de propriu și a-l folosi este dreptul fieștecărui cetățan din acel mare stat economic, pentru că mijloacele produțiunii: pământul roditor, mașinile, fabricile ș. c. l. toate sunt proprietate comună. Averele private dar, care până aci a fost cauza principală a mizeriei, e eschisă. Însă moșile privaților pentru aceea nu trebuie împărțite tocmai cu forța, căci omeneșea cu încetul și așa va ajunge la biruința comună a aceloră; va sta întru ajutor la aceasta însăși domnia capitalistă, care pe zi ce merge tot la mai puțin se concentrează, și așa ușorează câștigarea biruinței aceloră.

De alte indigințe ale omului, decât de cele materiale și trupești nu se îngrijește acest sistem socialist, ca unui animal fără suflet li întinde mâncare și beutură, li nimiceste individualitatea, și li face sclav înconștiu al statului economic croindu-i încă și aceea, că ce specie a muncii are să o îplinească, și nu o poate alege pe aceea, care corăspunde puterii și inclinațiunilor sale. Supunere necondiționată, subordinațiune față

de voința superiorității se recere, căci prin aceasta se organizează munca, și iarăși aceasta pune bază binelui comun, îndestulării și păcii, cu începerea căreia nu va avea loc frica de atacuri, de inimi, nu va fi lipsă de miliție, de administrație, de parlamente, de judecători ș. c. l. ci numai de organe dirigente și inspiciente economicești. Deschiliuire între om și om nu va fi, cu toții vor avea aceleași drepturi și aceleași datorințe.

Emanciparea femeilor este de a se introduce; căsătoria e o instituțiune privată și se poate desface și unilateral.

Cu astfel de principii și mijloace voiesc dar social-democratismul a înlătura mizeria, a stărpi proletarismul și a creă o bunăstare generală. Dar și până atunci, până ce gradim se vor putea aceste toate câștiga, pe cale parlamentară, prin introducerea instituțiunilor democratice se nizuiește a ajunge la scopul prefipt. Pentru aceea e mai periculos decât anarhismul, care nu poate străbate în parlamente, trebuie deci a ne lupta în contra lui cu mai mare zel și cu mai multă precauțiune, căci pe cei nepricepuți, pe cei neesperți ușor li poate duce în rătăcire cu principiile sale la aparință bine sunătoare și din multe privințe măgulitoare, ascunzând cu iscuțire adevăratul său scop.

Având în vedere social democratismul fericirea generală a omeneșii, de aceea baza

națională (Aplauze îndelung prelungite).

„Este un adevăr care a intrat în mințile și sufletele tuturor că este o necesitate de stat ca în granițele acestui regat, țăranul român să se simtă mai mulțumit, mai la el acasă, decât ori unde aiurea. (Îndelung prelungite aplauze).

„Pentru a ajunge la aceasta,.... vom face cu o hotărâre neînduplecată tot ce ne va sta în puteri.

„Nu vom cruța nimic pentru a vindeca relele adânci cari au adus țărănimea în starea actuală de suflet, care a permis unor cauze, acelea mai trecătoare, — aș produce efecte în revoltele de ieri. (Aplauze).

„Sunt desigur diferite mijloacele, cari se impun guvernului și parlamentului pentru aș ajunge țelul. Unele se vor adresa la starea materială; celelalte la starea sufletească a țărănimei; unele vor putea să aibă efecte mai mediate; pentru altele va trebui și ajutorul timpului. Cu aceeași energie ne vom îndrumă pentru unele și pentru altele. Aceasta însă implică în primul rând liniștea în Statul nostru asigurată pe ziua de azi, pentru ca să-i putem asigura dezvoltarea pe ziua de mâine.“

Referitor la amnestie, dl ministru a accentuat, că aceasta e o măsură de o excepțională gravitate politică, și că în sensul constituției, e o prerogativă regală. Iar solicitarea unei asemenea prerogative, guvernul nu o poate face,

decât atunci, când situația în țară e destul de bine limpezită, când s'a făcut alegerea între cei ce au provocat revoltele sub impulsunea unor nevoi reale și a unor dureri, cari nu se puteau stăpâni, și între aceia la cari le provocau conștiințele turburi și cari căutau foloase materiale în aceste mișcări, cari puteau compromite însăși siguranța statului.

Raport general

despre starea și activitatea societății de lectură „*Inocențiu Micu Clain*“ a teologilor din Blaj pe anul 1906/7.

Ne aflăm iarăși la sfârșitul unui an de gestiune. Astfeliu a sosit timpul să aruncăm o privire înapoi și să ne dăm samă și înaintea onoratului public românesc despre aceea, ce am lucrat, — despre rodul muncii noastre. Să cercăm mai ales cum am folosit talantul ce ni-s'a încredințat; cum ne-am dat silința să lucrăm pentru ajungerea la ținta cu adevărat măreață, ce și-a statorit-o societatea noastră de lectură atunci, când înaintașii nostri i-au dat ființă, de bun și fericit gând călăuziți. — De bună sama fericit gând a fost acela de a se constitui în societate pentru că numai constituiți în societate, numai consultându-se unul cu altul, numai cultivându-se împreună și așa dedându-se imprumutat la muncă serioasă plină de zel și abnegațiune, puteau fi conștii de chemarea ce vor avea-o ei și urmașii lor în mijlocul poporului încredințat lor spre păstorire și conducere.

Ei au întâmpinat greutăți de tot mari, căci le lipsiau mijloacele conducătoare la scop.

Lipsa mijloacelor acestora însă a potolit-o credința și nădejdea lor mare în Dumnezeu, dorul de lumină, dragostea de neam și limbă, și mai pe sus de orice îndoială statornicia în însuflețirea lor mare pentru ajungerea aceluși scop măret.

De acestea trebuie să ne însuflețim și noi membrii ei, cari azi mâine vom avea să ieșim și să sâmbănim în agrul lui Hristos, vom avea să ieșim în lume, unde multe rele și primejdii ne așteaptă. Noi trebuie să ne însuflețim pentru muncă neobosită în fața primejdiilor, ce ne amenință, dar mai ales în timpurile de grea încercare în cari trăim. Trebuie să purtăm luptă îndoită; căci n'avem să fim noi numai preoți — slujitori la altarul Domnului, ci și conducători ai bietului nostru popor.

Ca preoți avem să-l scoatem din întunerecul în care-l cufundă preoții mincinoși ai timpului în care trăim; cari sub masca și pretenția, că vreau să-l lumineze, sădesc în sufletul lui învățături pline de venin, cari nici ei nu le cred, pășesc înainte cu principii, cari niciodată nu se vor putea realiza, și a căror rost nici ei nu-l înțeleg, ceacă să-l demoralizeze, să-i nimicească credința ce o are dela strămoșii lui și la care a ținut până acum cu atâta scumpătate și sfințenie: îi promit un viitor falnic și plin de îndestulare și fericire. Și astfel se încearcă pe căile celea mai necinstite, cu mijloacele celea mai infame să-l răpiască dela sinul maicii sale, să-l depărteze de biserică și conducătorii ei.

Durerea și grija ne crește și mai tare, când ne gândim la periclul, în care se află școala noastră, — acel mijloc puternic pentru păstrarea limbei strămoșești. Ea, putem zice — fără a fi judecați de pesimiști, — că pe lângă toată lupta neobosită ce au purtat-o Prelații și deputații nostri, e pierdută; și

științifică și-o are în principiile sale materialiste.

Dar ce formează bază științifică la aceea, că spre ajungerea scopului său voiește a șterge averea proprie, iar mijloacele naturii, prin cari se câștigă averea, a le face comune?

Au statorit teoria diferenței prețului. Tot lucrul — zic ei — are două prețuri: prețul folosului și a schimbului. Prețul folosului depinde dela cuantul folosinței, dela avantajul ei; prețul schimbului îl dă mărimea muncii, laboarei omului, ce s'a întrebuițat la cutareva lucru, care îl face apt de a se privi de asemenea preț și a se înșchimba cu atare obiect, la producerea căruia s'a întrebuițat o muncă de asemenea măsură.

Aceasta însă e o rătăcire invederată, căci cine nu se poate convinge, că spre exemplu cutareva obiect de aur și altul de fier nu pot avea un preț de schimb egal, deși pe ambele s'a întrebuițat aceeași mărime de muncă omenească.

Purcezând din acest principiu eronat se duce mai departe și afirmă, că dătătorii de lucru toată puterea lucrului o poftesc dela lucrător, dar acestuia numai prețul schimbului îl plătesc, va se zică numai spre câștigarea condițiilor de lipsă la susținerea puterii lucrătoare întind mijloace prin plată, iar prețul folosului puterii lucrătoare îl rețin pe sama lor și nu împărtășesc pe lucrător și din rezultatul efectiv al muncii. Și așa

apoi deoparte capitalismul, de altă parte proletariatul în continuu are să se sporească, și nu se va putea face capet acestei mizerii, decât numai prin sistarea averii private.

Dacă acum vom lua în socotină avantajile și aprețierea averii private, sanctificată prin legile naturale și dumnezeiești, pe cum foarte frumos o desfășură aceasta fericitul Pontifex Leo XIII, în enciclica sa „*De conditione opificum*“ și care e cel mai puternic indemn de a lucra pentru familie și patrie, indemn spre cumpăt și parsimonie, trebuie să ne convingem, că medicina înbiată prin social-democratism spre stărpirea mizeriei generale și a proletariatului, e mai rea decât moartea.

Apostolii pribeji ai socialismului însă nu propagă demascați aceste principii, mai ales față de publicul, pe care îl știu că are ori cât de puțină avere, nu vorbesc despre comuniunea averii, ci numai despre împărțirea marilor proprietăți, și așa în oamenii cei simplii stărnesc pofta de a câștiga pe sama lor averile mari, bine știind, că aceasta e mai măgulitor pentru ei, decât când ar propaga, că sunt a se împărți și neînsemnatele lor averi.

Dar proprialminte ce a fost sorgintele teorii socialismului modern distrugător și a cuceririi de teren a principiilor aceluia?

În primul loc consecințele teorii liberalismului. Liberalismul a așezat fericirea omenească în libertatea cât se poate de mare

a individuii pe toate terenele. Pentru aceea liberalismul nu e altceva decât individualism, valorarea necondiționată a individului. Omul e zidit spre libertate nereștrânsă și îndreptățit a se folosi de toate mijloacele prin cari poate ajunge la gradul suprem al fericirii individuale. E drept că aceasta libertate la început a dat anză la amuzări, la frecări de interese, *bellum omnium contra omnes*, tocmai pentru aceea a devenit lipsa alcătuirii de stat, care însă nu e op divin, ci simplaminte un contract social, dezvoltându-se din ce în ce spre împedecarea și restrângerea ciocnirii de interese individuale. Pentru aceea scopul statelor nu este a domni peste libertatea indivizilor, ci mai bine a o asigura în gradul suprem și a se îngriji că nici un individ să nu violeze libertatea celuiialt.

Trebuie să recunoaștem, că deoparte a purces foarte corect, că a desfăcut lanțurile nedemne și rușinoase a sclăvii, jobăjii și a cenzurei, dar neprecugetat a eliberat totodată multelă patimi și porniri păcătoase precum: despărțirea religiunii de stat, exercițiul liber a religiunii, degradarea căsătoriei de contract pur civil, laxitatea statului familiar s. c. l. Iar cu principiile sale economice liberale cum sunt: câștigarea fără restricțiune de averi, concurența liberă, libertatea industriei, comerțului vamei și a întreprinderilor, operațiuni banali, libertatea burzei și alte diferite manipulațiuni speculative, — necondiționat a trebuit să dea naștere dominațiunii capitalismului și

pierdută odată școala, acest leagăn a limbii noastre, cel din urmă loc de scăpare — de adăpost, este biserica și conducătorii ei. Dacă dascălul român nu-și mai poate împlini misiunea sa în școală, — misiunea de a crește fiii neamului nostru în limba lor, datorită sfântă avem noi preoții a o face aceasta. Datorită avem mai departe să-i deschidem ochii sufletești, să-i arătăm starea ticăloasă în care se află și pe carea rămânând, nu va ajunge la sfârșit bun. Să-i arătăm calea adevărată, pe carea purcează, va putea înainta. Spre scopul acesta să nu întârziem și să nu încetăm niciodată a ne ridica glasul nostru — în biserică, în tot locul și cu toată ocaziunea, să-i punem înaintea ochilor păcatele, cari s'au încuibat adânc în inima lui și cari rod acolo la rădăcina ei. S'o facem asta cât mai grabnic; să șbicuim și să stărpim cu totul aceste păcate. Mai ales însă să ne dăm silința a stărpi aceste trei păcate: luxul, care-l aduce în grabă la sapă de lemn și bățul de cerșitor; în legătură cu asta să ne luptăm în contra alcoolismului, care-l nimiceste atât corporalmente, cât și spiritualmente. Spre scopul asta servesc și ni-se impune — mai ales nouă preoților — înființarea reuniunilor de temperanță. Și în urmă al treilea păcat, care pe lângă aceea că-l ruinează pe poporul nostru, mai e și urât și scârbos, este concubinatul cu speciile lui, care dacă nu ne vom pune toate puterile noastre intelectuale pentru a-l combate și stărpi, poporul nostru va merge spre ruină totală.

Iată chemarea noastră de adevărați conducători ai poporului! Iată datorința sfântă ce o avem față de poporul încredințat păstoririi noastre: să-l conducem la pășune sănătoasă; să scuturăm, de pe ochii lui vălul

a proletariatului și prin aceasta a creat o distanță imensă între avuți și săraci.

Liberalismul bazat pe libertatea necondiționată a individului numai într'un atare stat s'ar putea iustifica, în care cetățenii ar fi cu totul desinteresati și nu ar abuza cu libertatea lor în detrimentul altora.

Rătăcește acest sistem nu numai prin principiile sale lipsite de Dumnezeu și religione, ci și prin optimismul său în cunoașterea inclinațiilor naturale ale omului.

Față de liberalismul pantocrat, socialismul modern așa argumentează: Principiul libertății individuale fiind neputincios a înainta binele comun, omul trebuie lipsit de orice libertate și în interesul organizării muncii, care e baza binelui comun, este a se contopi în alianța economică generală, în care deși nu va avea libertate, dar va avea egalitate întreagă cu tot omul, adecă porțiunea de mâncare și beutură va fi egală, și apoi tocmai ca unui animal, aceasta va fi și tot dreptul său.

Până ce liberalismul privește alcătuirea de stat numai de contract social, de un rău ce e de lipsă, — până atunci și socialismul modern recunoaște, că acela nu se poate deriva dela Dumnezeu, căci doar și existența lui Dumnezeu e dubie, recunoaște că e ceva rău, dar nu numai că nu e de lipsă, ci hotărât e și dăunător, care mai curând sau mai târziu — pe cum am auzit — are să se sfârșască.

(Va urma).

cel negru și gros al întunecului neștiinței și să-l luminăm. Să facem să se trezească în el conștiința națională și să-l îndemnăm cu cuvântul și cu pilda, ca să lucreze după aceasta conștiință. Să-l facem să-și iubească moșia, pentru că e lucru hotărât că până ce-și mai poate cruța o mică părticică de moșie rămasă dela părinți, nu se va lăsa înșelat de nimenea; îndată ce însă și-a pierdut-o și aceea, nu-i rămâne alta decât drumul către America, de unde cine știe, dacă se mai reîntoarce pe pământul patriei sale? — Iată un alt punct al chemării noastre de conducători ai poporului! Ca să putem corespunde chemării noastre și în punctul acesta trebuie să-l îndemnăm la muncă, dar mai cu seamă la cruțare, căci „Parsimonia est magnum capital“ zice Cicero.

Asta-i chemarea îndoită ce o avem noi fitorii conducători și luminători ai poporului nostru; asta-i munca ce ne așteaptă în agrul lui Hristos!

Chemare de bunăseamă grea, dar care împlinindu-ne-o conștientos, vom putea stă plini de mândrie sfântă atât înaintea dreptului nostru Judecător în cer, cât și aici în lume înaintea oamenilor.

Tocmai fiindcă-i grea lupta ce vom începe-o cât mai curând, puternice și bine oțălite trebuie să ne fie și armele cu cari vom lupta, pentru că să putem zice și noi oarecândva cu sf. Apostol Pavel: „Luptă bună m'am luptat, cursul l'am plinit, credința o am păzit; iar ce mi-a mai rămas este cumuna mării, ce-mi va da-o mie Domnul.“

Dar unde ne vom putea noi câștiga aceste arme, dacă nu aici în seminar constituiți fiind în societate? Iată scopul măreț ce l'am avut în vedere înaintașii nostri când au dat ființă acestei societăți. Știu ei bine ce-i așteptă și respective ce-l așteaptă pe preotul român în viață; vedeau ei bine, că fără pregătire științifică, zădarnică ar fi orice luptă în fața principiilor și învățăturilor false — numite astăzi moderne. Au trecut vremurile, când preotul român deși cu foarte puțină calificare, a știut să păstreze în popor credința în Dumnezeu, dragostea și alipirea față de biserică și neamul său. Azi, când ne aflăm în veacul numit — al luminei, preotul trebuie să fie luminat el însuși pentru că astfel să poată lumina apoi și el pe poporul încredințat lui.

Spre scopul acesta ne servește societatea de lectură, din care facem parte — ca membri ordinari ai ei — în decursul alor patru ani de studiu, cu o bibliotecă destul de frumoasă și cu o mulțime de ziare și reviste, cari ne pun în curent cu starea actuală: fie morală, fie politică, fie economică ș. a. m. d.

Și iată importanța societății noastre de lectură, carea mai pe sus de orice îndoială a fost și este unul dintre cei mai însemnați factori, cari au contribuit la dezvoltarea — fie intelectuală, fie morală — a preoției noastre, dela începutul existenței ei și până în zilele noastre.

Și acum, fie-ne permis să aruncăm o scurtă privire asupra activității ce am dezvoltat-o în anul 1906/7.

(Va urma).

Noutăți.

Sf. Basalii. Conform notiței, publicate în un număr anterior, sărbătoarea Pogorării sf. Spirit, a fost o minunată zi de elevațiune sufletească. Slujba religioasă a fost impunătoare. Cântările executate de marele cor a neîntrecutului nostru măiestru Iacob Mureșan, a lăsat impresii neșterse în inimile numărșilor străini, adunați la Blaj pe aceste zile. Cheruvicul, „Bucurate împărăteasă maică!“ și Cuminecariul: „Ochiul inimii mele“ au fost executate cu căldură și sentiment religios. I. P. Sântitul Mitropolit Victor, neținând seamă de oboseală și căldură a ținut o pătrunzătoare cuvântare despre însemnătatea praznicului. Iar sunetele de trăscuri ridicau încă măreția sărbătorii.

Din Arhidieceză. On. Ioan Becichei preot disponibil a fost numit de administrator parohial al *Cacovei*, unde a expirat la 23 Iunie n. c. anul de doliu. — Joi în 27 n. c. Escelenția Sa a conferit tonsura clericului univ. *Alexandru Borza* și clericilor bienali *Ștefan Anghel* și *Ioan Pădurean*. Tot atunci a hirotonit întru subdiaconi și diaconi pe clericul absolut *Emil Caliman*, clericii bienali absolți: *Victor Pop* destinat de administrator parohial al *Hărănglabului*, *Ioan Pădurean* destinat de administrator parohial la *Șoimușul român*, *Ioan Labo* destinat pentru *Băișoara*, *George Giurgiu* candidatul *Seliștei* în tractul protopopesc al *Turzii*. Duminecă în 30 c. diaconii aceștia vor fi hirotoniți întru preoți.

— Concurse: Până la ziua de 15 Iulie n. e. deschis concurs pentru ocuparea stațiilor de cantor învățători în *Bercea* (tr. Almaș) și de învățător în *Stenea*, (tr. Sibiiu) și *Nireș* (tr. Almaș).

Din dieceza de Lugoj. Ziua întâiu de Rusalii s'a sărbătorit și aci cu mare pompă. P. S. D. Episcop a pontificat sf. slujbă și la liturgie și la însărat. Înainte de începerea liturgiei a făcut cetății pe clerici *Valer Muntean* și *Virgil Pop*. Predica festivă a rostit-o Preasf. Sa vorbind despre rugăciune și foloasele ei. Corul condus de preotul *Ienea*, a cântat foarte frumos. După prânz a fost nedeie (hramul bisericeii) unde s'a adunat lume multă. — Concurse: Pentru anul școlastic 1907/8 se escrie concurs cu termin de 25 Iulie st. n. 1907 la stipendii teologice, gimnaziali și preparandiali. Recurenții la aceste stipendii pot fi numai tineri români greco-catolici și au să-și subștearnă resursele lor la acest Ordinariat pe calea oficiului protopopesc districtual. Recurenții la stipendiile teologice și preparandiali negreșit vor avea să se prezenteze înaintea consistorului episcopesc pe ziua de 2 August st. n. 1907 aducând cu sine și atestat despre starea lor sanitară estradat de către medicul diecezan.

Fondurile arhidiecezane. Se constată primirea următoarele contribuiri:

Masa studenților: Dr. *Cornel Șerban* Boroșineu 5 cor. *Const. Baicu*, *Orăștie* 40 cor. *Dr. G. Tripon*, *Bistrița* 10 cor. *Fabr. Degan*, *Fiume*, 12 cor.

Fondul internatuluide fetițe: *Iacob Popa* *Blaj*, 14.40 cor. *Ales. Papiu*, *Bistra* 20 cor. *Dr. Eug. Solomon*, *Blaj* 25 cor. întru amințirea repaus. *Laura Boer* și *Ella Rösler*.

p. bis. Vajda Sântioana: parohia Posmuș 10 cor. Ofic. protop. Turda 17.40, Giurgeu, 112.72. Uioara 9.— parohia Doștat 56.36 cor. protop. Ludoș 64.60 cor. Coșocna 7.50 cor. Cătina 60.90, Biia 30 cor. Aiud 46.42 cor. Albajulia 20.07. Pogăceaua 17.50 Sibiu 98.02, Arieș 30.24. Blaj 28 Iunie 1907.

Cassa centrală arhidiecezană.

Hymen. *Paul Nodiș și Victoria Lobonțiu* anunță cununia lor care se va celebra în 18 Iulie st. n. la 4 oare după amiază, în biserica gr. cat. din T.-Silvaș.

— *Dr. Ioan Bian și Elisa Rozsnyai,* logodiți.

Advocat nou. *Dr. Ioan Giurgiu,* depunând cu bun succes cenzura de avocat își va deschide cancelaria advocațională în Cluj.

Concertul tinerimei. Duminică seara s'a ținut în otelul Univers concertul tinerimei universitare cu concursul dsoarelor Virginia Gall și Getta Hodosiu și a dlor Rădulescu și Brătian. A luat parte lume multă din Blaj și împrejurime. Concertul a fost deschis de dș. Hodosiu cu „Impromptu,” executat cu multă căldură și sentiment, dsa a susținut cu bravură și acurateță acompaniamentul tuturor punctelor din program. Dșoara Gall, o apariție foarte simpatică, a dat dovadă de multă școală în „Purietanii” și de simț național în celea trei cântece de Brediceanu. Asemenea dl Rădulescu, cântăret de operă, chemat să înlocuiască pe dș. Valeria Papp, a fost foarte bine. Dl Brătean a cântat cu vocea și la violină. A plăcut foarte mult cântecul la violină, dovedind ales sentiment artistic. Impresia generală lăsată de acest concert a fost, că s'au luat prea multe puncte de muzică clasică și prea puține de cea românească, deși aceasta face mai mult efect și place nespun, dovadă compozițiile drăguțe ale dlui Brediceanu, cântate de dș. Gall și dl Radulescu, cari au fost mult aplaudate. Și a mai fost ceva, pe care nu o mai pomenim aci. După concert s'a dansat. Fondul „Masa studenților” va primi vre-o 300 coroane.

Efectele căldurii. Nici nu s'a încălzit încă de a binele și scriblerii dela „Alsófehér” și au deja apă la creeri. În nrul de Duminică sub titlul „Balázsfalva mulat”, iau notă de concertul tinerimei și maiialul pompierilor, și de fiecare șir spune câte o gogoșă. Ce să le faci, dacă au așa creeri moi, de curând se fac apă. Se mai acată și de aceia, că pe invitațiile la petrecerea pompierilor e imprimat cuvântul „România”. O, e ceva și mai teribil, e marca României întreagă, cu „Nihil sine Deo”, cu leul și bourul. Pot avea însă o mângâiere: hârtia asta e fabricație din țară, nu e adusă de dincolo.

— Se vede, că e ferbințală de a binele și la Pesta. „Alkotmány” de azi publică o notiță despre o excursie a elevilor academiei orientale din Pesta prin Bulgaria și România și suprins oare cum scrie, că deja la Orșova excursioniștii au fost avizați să nu meargă la Galați, că se va demonstra contra lor. Acelaș lucru s'a repetit la Rusciuc. Cu toate acestea au mers și în Galați, unde nime nu le-a spus nici o vorbă de supărare, decât doară, că ziarele atăcau pe Magiari pentru afacerea Vajda. Doar așteptau ca Galațenii să le ridice porți de triumf și să-i laude pentru aceasta rușine parlamentară? ce poți ști, căldura face minuni!

Examene. Ieri s'a încheiat la Brașov esamenul de maturitate, au fost admiși 44 absolvenți. Au fost clasificați cu foarte bine 6. cu bine 17. cu suficient 10. avizați la repetiția examenului peste 3 luni 10. peste un an 1. — Tot Joi s'a terminat și examenul de calificare învățătoresc cu elevii cursului IV de pedagogie din Blaj. Au fost admiși la examen 50. calificați cu eminentă 1. cu laudă 6. cu bun 6. cu suficient 20. respinși pe 4 luni 13 pe 1 an 1 și de tot 2. nu s'a prezentat 1. — Mâne se fucheie anul scolar și la gimnaz.

Știri literare. Dl Petru Dulfu, a scos în o nouă ediție „Isprăvile lui Păcală”, prelucrând din nou multe părți. Actuala ediție a apărut ilustrată și se vinde cu 1.75 cor. Observăm, că scrierea aceasta a fost premiata de Academia română cu 5000 lei. „Epoca colonizării sașilor” studiu de istorie și arheologie, reproducere din „Răvașul” se vinde cu 20 fil. — În „Biblioteca pentru toți” va apăre zilele acestea celebra tragedie alui Grillparzer, *Hero și Leandru* tradusă de d. Haralamb G. Lecca. Această tragedie e o capodoperă a literaturii germane și o lucrare poetică desăvârșită. Va fi în vânzare la toate librăriile din țară. Prețul 30 bani.

Dela școala civilă de fetițe. La expoziția lucrurilor de mână pregătite de elevele școlii de fetițe, s'a remarcat aplicarea fericită a desemnurilor și figurilor naționale din Ornamenta română. Era o plăcere să vezi mășarițe, decoruri de masă, serviete și alte lucrări toate brodate cu motive naționale. Felicităm pe profesoara, dș. Căpușan de fericita idee ce-a avut și-o îndemnăm să meargă înainte.

Pentru incendiștii din Ostrov. Au intrat la noi cor. 5 colectă din Chimitelnic, trimisă de preotul Teodor Hârșan.

Aviz. Am onorul a aduce la cunoștința P. S. Public, cumcă mi-am reînceput praxa medicală în Bistrița (Beszterceze). Ordinez în special la morburii femeiești și de dinți dela oarele 8—11 a. m. și dela 2—5 p. m. în str. lemnelor Nr. 33 etaj, (casa Kimmelman). Cu stimă *Dr. Leonida Domide,* medic.

Petreceri. Inteligența Română și tinerimea studiosă academică și gimnazială din jurul Reteagului invită la *Petrecerea de vară*, carea o va aranja la 12 Iuliu st. n. 1907 (Sf. Petru) în edificiul școlii gr. cat. din Reteag. Venitul curat este destinat în favorul s. bisericii gr. cat. din Reteag.

— Tinerimea română din Bazna și jur invită la *Petrecerea de vară*, ce o aranjază în 14 Iulie n. 1907 (Duminică după St. Petru) la scâlzile Bazna în sala hotelului comunității bisericii săsești. Venitul curat este destinat pentru biblioteca despărțământului Diciosânmartin al Asociațiunii pentru lit. rom. și cultura pop. rom.

— Petrecerea de vara a Reuniunii Pompierilor Voluntari, proiectată pe 24 Iunie se va ținea Duminică în 30 Iunie în grădina din Veza.

Furtul de 180.000 lei dela poșta bulgară. Anul trecut prin luna Septemvrie la poșta bulgară din Sofia s'a comis un mare furt de 180.000 lei. Autorii furtului anume Cekaroff și Constantinoff au dispărut, fără a li-se mai putea da de urmă. Poliția din Sofia bănuind că autorii marelui furt s'ar fi aflând refugiați în România a cerut tele-

grafic urmărirea lor. Poliția din București a făcut număroase cercetări în toate unghiurile țării. În ultimul timp un denunț sosit dlui Emil Petrescu, prefectul poliției capitalei București, anunța că numiții bulgari s'ar fi aflând la Giurgiu. Dnul Emil Petrescu trimise imediat fotografiile celor doi bulgari împreună cu denunțul poliției din Giurgiu, care a reușit să-i aresteze pe amândoi delapidatorii.

„Fata morgana” pe Oceanul Atlantic. Pasagerii, ce traversau săptămâna trecută pe Oceanul Atlantic cu vaporul „Philadelphia” au avut ocazie să admire un fenomen de o frumusețe rară. Pecând se aflau în larg ei zăriră de-odată un mare vapor ce traversa oceanul aerian. Imaginea era de o claritate și exactitate matematică și din observațiunile făcute s'a văzut, că era vaporul francez „Lorraine”. Căpitanul vaporului privi tot orizontul cu telescoapele cele mai tari ce poseda pe vas, dar nu putu să facă nimic. Atunci el puse în mișcare aparatul telegrafic fără fir și peste câteva secunde primi răspunsul „Lorrainei” care încă tot se vedea pe orizont. Fenomenul era de o perfecțiune și claritate uimitoare. Se putea distinge tot ce se petrece pe bord, toate mișcările și toate detaliile. Oceanul era liniștit. Soarele era învăluit în nori și fata Morgana a durat o jumătate de oră până când a început să se piardă încetul cu încetul și în fine a dispărut cu totul.

Necrolog. † *Anna Heprian,* soția preotului din Berghin și-au dat nobilul său suflet Creatorului în 12 Iunie a. c. în etate de 54 de ani și al căsătoriei de 32 ani.

— † *Amalia Papiu n. Cupsa,* de Hollómező, soția preotului nostru din Szászujfalu, a repausat la 23 Iunie st. n. în al 47 an al etatei și 32 an a fericitei sale căsătorii, provezută fiind cu ss. sacramente ale muribunzilor.

Odihneasă în pace!

Posta Redacțiunii.

I. M. M. Nu se poate!

A apărut:

Liturgica Volumul II. al Teologiei pastorale, de Dr. Izidor Marcu, canonic. Pe 592 pag. f. 8°.

Să află de vânzare la **Librăria seminarială** și costă **5.40 cor. + 30 fil.** porto. Pentru România **6 lei.**

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. *Apologetica creștină* de *Dr. Vasile Suciu,* profesor de teologie.

Costă **5 cor. + 30 fil.** porto, a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Hipnotism și Spiritism de *Dr. V. Suciu.* Pe 200 pag. f. 8°.

Costă **1 cor. 50.** fil. + **10 fil.** porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Partea literară.

Din zilele lui Nero.

— Roman —

după

Alexandru Dumas—Tatăl.

(Continuare).

7

Nava se apropiase de țărm; podul ei fu acoperit cu un covor de purpură. Peste acest pod conduse Nero pe Agrippina.

Mulțimea îi impresura cu respect, în vreme-ce Nero îmbrățișa și săruta de două ori pe mamă-sa, la despărțite, apoi zise căpitanului:

— Anicetes, îmi răspunzi cu capul de viața mamei!

Cuvintele aceste le rosti tare, ca să le poată auzi cu toții; mulțimii i-se părea cam primejdioasă această dragoste prea de tot mare.

Nero se rentoarsă în Roma, iar Agrippina scobori în Cabina ei predilectă, ca să se odihnească puțin, până ce va sosi la vila ei apropiată.

Era chiar să se culce, când ușa se deschise cu zgomot și apărură în prag o copilă palidă și speriată.

— Mamă — zise ea aruncându-se în genunchi — scapă-mă!

Agrippina recunoscu cu mirare, pe Acte.

— Acte! — zise ea surprinsă — cum ajungi tu pe aceasta navă? Și cum vii tu să recurgi la mine, când bine știi că ești mai puternică decât mine, căci ești iubita caesarului?

— O mamă! scapă-mă de iubirea lui, de curtea întreagă, de lumea aceasta coruptă și depravată!

— Intr'adevăr îmi aduc aminte, că ai dispărut fără veste, cu ocazia primului festiv. Unde ai dispărut, căci Nero a întrebat de tine?

— Cum mamă, mă mai întrebi de ce am părăsit festivitatea? Dar n'ai auzit cântecele acele? Nu ai văzut jocul femeilor fără de rușine? Cu adevărat jocul acela e mai rușinător pentru privitor, decât pentru dansatoarele însăși!

N'am mai putut să rămân până în urmă. Am dispărut, și fiindcă știam că nava te așteaptă, am venit aici, și mi-au dat drumul căci spusese, că tu m'ai trimis, și că aparțin suitei tale. Te-am așteptat aici în tovărășia năierilor și ostașilor beți, dar aceștia erau superiori cesarului și suitei sale.

— Sărmană copilă — și ce aștepti dela mine?

— Vreau să-ți fiu sclavă umilită, numai du-mă cu tine în vila ta, și ascundemă acolo, ca să nu mai dau față nici odată cu Nero.

— Nu e corect, copila mea, căci zeii și-au dat menirea de a reda patriei și tronului pe împăratul depravat.

— Nu mamă eu nu sunt pentru fiul tău. Cărerile noastre diferă, el nu poate să vie alături de mine, și eu nu vreau să merg alături de el.

— Ascultă — zise Agrippina — nu și-se pare, că auzi ceva?

S'auzi zgomot de pași, și în curând intră o sclavă.

— Ce este Acerronia? Pentru ce ne turburi?

— Imi dai voce, stăpână, să întreb ceva?

— Vorbește!

— Unde mergem acum?

— La vila mea de lângă lacul din Lucrind.

— Ei află dar, că naia merge cu totul în altă direcție. La început am plecat într'acolo, dar în curând ș-a schimbat mersul, și acum mergem spre întinsul mării.

— Spre întinsul mării? — întrebă ea cu groază.

— Privește, zise sclava, farul ar fi trebuit să rămână de mult în urma noastră, și uită că e în dreapta noastră.

— Intr'adevăr, exclamă Agrippina cu spaimă — ce înșamnă aceasta? Gallus! Gallus!

Un tiner cavalier roman apărură în ușă, și Agrippina îi zise:

— Gallus! spuneți lui Anicetus, că vreau să-i vorbesc!

Gallus se retrăsă.

— Zeilor! exclamă Agrippina înmărmurită de groază, — ce vor să însemne toate aceste, privește lumina farului s'a întunecat fără veste? Ce să pregătește? Zeilor, ce sunt aceste? Gallus! Acte! Spuneți-mi ce-i asta? În clipa aceasta Gallus intră.

— Stăpână — zise el — Anicetus nu-ți poate împlini dorința, căci tocmai acum scoboară luntrile în mare.

— Atunci voi, merge eu la el. Dar ce zgomot e acesta Acte? Pe Jupiter, îți spun că suntem pierdute, naia se cufundă.

Abia a rostit cuvintele aceste, s'auzi un pîrăit puternic, și cabina se umplu de apă.

Agrippina înțelese situația: era condamnată la moarte. Își păstră însă calmitatea și trezind-o pe Acte din amorțea, să gânde cum să scape.

Dete cu ochii de fereastra cabinei, și înțelese, că numai pe acolo mai putea scăpa? Să hotări numai decât.

Să desbrăcă în grabă, și să aruncă în mare iar Acte să arunească și ea în urma ei.

Era chiar timpul suprem, căci nava care să cufunda, stărnise un vârtej de jur împrejur, și cele două femei fură și ele apucate pe o clipă de vârtej, dar totuși reușiră să iasă la suprafață.

Când nava dispărură în valuri, ele observară mai multe luntrițe pe întinsul mării.

Era Anicetus și năierii. Era clar deci, că ce misiune avuseră aceștia dela Nero.

La razele lunii cele două femei observară încă o figură în valuri.

În curând auziră din direcția aceia strigăte desnădăjduite:

— Eu sunt Agrippina, mama Caesarului, mântuiește-mă, striga, crezind că în modul acesta își va scăpa viața mai ușor.

Era Acerronia sclava Agrippinei.

Abia se auziră strigătele aceste, când una din luntrițe să apropie, cu iuțala fulgerului de Acerronia.

Cele două femei văzură atunci o scenă îngrozitoare. De marginea luntriței apărură un bărbat ținându-și lopata întinsă

și când Acerronia vru să-o prindă, năierul o izbi peste cap cu toată puterea.

S'auzi un strigăt slab, și femeia să cufundă în valuri, cu țasta zdrobită.

Scena aceasta îndreptăți cu totul temerile Agrippinei.

Nero condamnase la moarte pe mama-sa, în clipa când a zis către Anicetus: »răspunz cu capul de viața mamei«.

Scena aceasta groaznică slei cu totul curajul celor două femei. Agrippina era rănită deja când s'a aruncat în mare, strivindu-și un umăr de fereastra strimțată a navei.

Acte observă, că puterea împărătesei e pe sfârșite, și aflând că e și rănită, se apropie de, ea îi încolăci brațul rănit pe după gâtul său, și astfel înotară mai departe, alături.

Abia într'un târziu zăriră țărmul.

XI.

Nero, după ce se despărți de mamă-sa, lăsând-o în grija lui Anicetus, se rentoarsă iarăș la petrecere.

Dispuse să vină alte dansatoare și cântărețe, și petrecerea intreruptă se porni iarăș cu toată patima.

Își luă harfa și cântă resbelul troian.

Din vreme în vreme se neliniștea. Sudori reci îi brobodeau fruntea și trupul i-se sguduia de spasmuri.

I-se părea une-ori, că aude strigătele mamei sale, care se inneca. Vedeniile aceste nu-l turburară multă vreme însă. În curând firea lui josnică și vinul de Fabern ieșiră biruitori: Nero se porni pe joc, alături de patru dansatoare din Libia.

Acum se deslănțui orgia cea mai ne bună.

Chefuitorii beți sparseră buțile și pajistea se scaldă în sara aceea în vinuri vechi, de peste una sută de ani.

Peste vre-o 2 ceasuri un sclav se apropie de Nero, prin mijlocul mulțimei, care chiuia și răcnia. Și iată că se liniști într'o clipă, oprindu-se din jocul nebun și conținând din sbierăte.

Sclavul îi șopti câteva cuvinte, dar aceste fură deajuns ca Nero să se calmeze cu totul. Crima se sevârșise, Agrippina e moartă; se poate lăpăda acum mutra de om beat spre a o lua pe aceea a copilului nenorocit, care are să deplângă moartea mamei sale.

(Va urmă).

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
p. redacție rezpoz.: Augustin Gruția.

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fileri. — Suta 5 cor. franco.

A apărut: LITURGIERIUL

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“
 crudo 6 cor.
 legat 9 „
 Pe hârtie velină consistentă:
 crudo 5 cor.
 legat 8 „

municarea trenurilor

prin gara Küküllőszög — Blaj.

Valabilă dela 1 Octomvrie n. 1906. —

ora	gara	dela
	Teiuș—Tövis	
48	tren de persoane	1:02
55	tren accelerat	12:22
02	tren mixt (numai Joia)	4:05
52	tren accelerat	2:13
20	tren de persoane	9:05
	Copșa—Kis-Kapus	
07	tren de persoane	12:43
23	tren accelerat	3:4
09	tren mixt (numai Joia)	6:58
14	tren de persoane	2:15
06	tren accelerat	2:51
	Parajd	
02	tren mixt	8:44
43	tren mixt	6:48
11	tren de persoane (Luni, Mercuri, Sâmbătă)	12:38

Pentru economi!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporei, la stropirea viilor. □ □ □ □

Neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospinul“, decât piatra vânăta. Cu „Peronospinul“ stropind via 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu piatră vânăta 1 cor. 60 fil. fiind piatră vânăta astăzi foarte scumpă.

Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“, dau favorul acela — că deja la comanda de 8 pachete trimite francat.

Prin întrebuițarea „Peronospin“-ului, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vinete, nu să ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatră vânăta verzește peste măsură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul viței, ceea ce înseamnă pierderea de putere.

Praful de stropit al meu, face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă.

„Peronospinul“ e deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fil.

Revânzătorii-comercianții căpăta rabat corăspunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuițarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori care econom a întrebuițat acest prav de îngrășare, căci prin acesta să urcă valoarea — adevărat prețul vitelor, porcilor și a cailor. — Prețul este 60 fileri.

Moartea cloțanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuițarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. — Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii suferă mult de mănăcarea păduchilor, prin care mănăcările sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-se ridica prețul, chiar pierd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuițeze această unsoare — a cărei preț e 20 și 40 fileri.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueruri. Cine voiește a-și prepara rum și liqueruri foarte bune și ieftine, să întrebuițeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil., tot cu acest preț să căpăta pentru rachiu de prune, slibovitza, besovicika, drojdii, de bucate, și altele.

Toate acestea se căpăta la:

CORNEL DEMETER, apotecar.

— Szászváros, Piața școalei 41. —

(16) 9-10

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
 clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

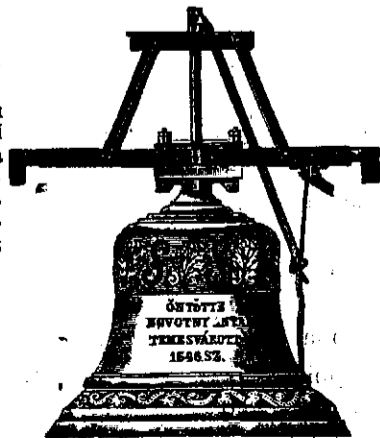
(8) 51-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

le mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute a partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru ceea au un ton mai intensiv, mai impede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de oaze de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiiu

(7) 51-52

Intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

90,981.088 coroane.

9.125.898 coroane,

Dela întemeiere institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,077,788.78 cor. pentru capitale asigurate pe viața 3,568,863.37 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.